

2587/12
AÚVKSC P-43/4 - k inf. (SVA)

(9. - 14. 6. 1972)

Informace o průběhu a výsledcích návštěvy ministra zahraničních věcí ČSSR s. ing. B. Chňounka v Mongolské lidové republice ve dnech 9. - 14. června 1972

Ve dnech 9. - 14. června 1972 navštívil Mongolskou lidovou republiku na základě pozvání vlády MoLR ministr zahraničních věcí s. ing. B. Chňoupek, doprovázený vedoucím 3. teritoriálního odboru FMZV s. K. Havlíkem, vedoucím sekretariátu ministra s. dr. J. Johanesem a pracovníkem 3. teritoriálního odboru FMZV s. ing. E. Bláhou.

Kromě jednání o bilaterálních a zahraničně-politických otázkách bylo jedním z hlavních cílů návštěvy dojednání a parafování konečného textu nové smlouvy o přátelství a spolupráci mezi ČSSR a MoLR.

V průběhu svého pobytu v MoLR byl s. Chňoupek přijat l. tajemníkem ÚV MLRS a předsedou RM MoLR s. Cedenbalem a rovněž tajemníkem ÚV MLRS a úřadujícím předsedou presidia Velkého lidového churalu s. Dugersurenem, který s. Chňoupkovi předal medaili k 50. výročí mongolské lidové revoluce, již ho vyznamenalo presidium Velkého lidového churalu.

Ministr ing. Chňoupek v Ulánbáataru položil věnce u mauzolea Sučebátora a Čojbalsana a u památníku padlých sovětských vojáků. Navštívil závod na výrobu koberců, závod na zpracování kůží, výzkumný ústav živočišné výroby a prohlédl si exponáty ve Státním ústředním muzeu a v Revolučním muzeu v Ulánbáataru.

V závěru pobytu bylo parafováno konečné znění nové smlouvy o přátelství a spolupráci, jehož dojednání proběhlo bez problémů. O návštěvě s. ministra Chňounka bylo vydáno společné komuniké, jehož text je přiložen k informaci.

Dvoudenních jednání na ministerstvu zahraničních věcí se z čs. strany zúčastnil též velvyslanec ČSSR v MoLR s. V. Bartoš a z mongolské strany ministr zahraničních věcí s. Rinčin, jeho náměstek s. Jondon, vedoucí 2. odboru a člen kolegia ministra s. Cerencoodol, vedoucí právního odboru MZV s. Njamdoo, úřadující vedoucí 1. odboru MZV s. Luvsanrinčin a s. Altangerel, 2. tajemník velvyslanectví MoLR v ČSSR.

V první části jednání mezi oběma ministry přednesl s. Chňoupek výklad k současné vnitropolitické situaci v ČSSR, k hlavním úkolům čs. zahraniční politiky a dále o stanovisku ČSSR k nejzávažnějším mezinárodním problémům. Pozitivně ocenil rozvoj bilaterálních vztahů s MoLR a naznačil možnosti jejich dalšího prohlubování a rozšiřování. Jménem čs. vlády pozval ministra Rinčina k návštěvě ČSSR v termínu, jenž mu bude vyhovovat. Pozvání bylo s díky přijato.

Za mongolskou stranu s. Rinčin podal výklad k následujícím otázkám:

- 1) Vnitropolitická situace v MoLR
- 2) Hodnocení bilaterálních styků s ČSSR
- 3) Stanovisko MoLR k některým mezinárodním problémům

K vnitropolitické situaci v MoLR

Od XVI. sjezdu MLRS uplynul jeden rok a dosažené výsledky naznačují, že úkoly, stanovené pětiletým plánem, jsou reálné a budou splněny. V letošním roce existují předpoklady pro nahrazení ztrát z let 1967-1968, kdy v důsledku nepříznivých klimatických podmínek, ale i nedostatků v řídicí práci, uhynuly 3 miliony kusů dobytka. U obilnin byl splněn letošní plán osevů, avšak vzhledem k velkému nedostatku srážek je úroda ohrožena. Sucho způsobuje i rozsáhlé stepní a lesní požáry, které se jen zčásti daří lokalizovat. Byla přijata

dílčí opatření k stimulování rozvoje zemědělské výroby, jako např. zvýšení nákupních cen zemědělských výrobků. Jedním z hlavních problémů je nedostatek pracovních sil. Během pětiletky má do zemědělství nastoupit 50 tisíc absolventů škol.

V průmyslu, obchodě, dopravě apod. jsou plány plněny a je dosahováno vytýčeného ročního růstu průmyslové produkce.

Při překonávání potíží se MoLR opírá především o pomoc spřátelených zemí, zejména pak SSSR. S bratrskou pomocí socialistických zemí spojuje MoLR i dosažené úspěchy.

Hodnocení bilaterálních styků s ČSSR

I mongolská strana s radostí konstatuje, že bratrské přátelství a všestranná spolupráce mezi oběma zeměmi se úspěšně rozvíjejí v duchu smlouvy o přátelství a vzájemné spolupráci z r. 1957, na základě internacionalistické linie MLRS a KSČ. Obě strany mají jednotné názory v teoretických a praktických otázkách budování socialismu i v mezinárodních otázkách. Vzájemné vztahy se rok od roku prohlubují a rozšiřují a mongolská strana je přesvědčena, že tomu tak bude i nadále.

Mongolský lid si vysoce váží pomoci bratrského československého lidu a řada hospodářských objektů, vybudovaných s pomocí ČSSR, je nejen symbolem vzájemných vztahů, ale i významně se podílí na průmyslové produkci MoLR.

MoLR klade velký důraz na plnění komplexního programu socialistické ekonomické integrace, je si vědoma toho, že v konkrétní pomoci socialistických zemí Mongolsku je i velký podíl ČSSR a vyjadřuje za to své upřímné díky.

Mongolská strana plně souhlasí s výkladem s. ministra Chňoupka o možnostech rozvoje vzájemných vztahů

a vyslovila zájem o další prohloubení a rozšíření spolupráce ve všech stykových oblastech.

Mongolští soudruzi pevně věří, že k realizaci tohoto cíle významně přispěje předpokládaná návštěva s. Husáka a s. Štrougala v MoLR, při níž má být podepsána nová smlouva o přátelství a spolupráci mezi ČSSR a MoLR. Stejně tak jsou připraveni uvítat i delegaci Federálního shromáždění ČSSR.

Ministr Rinčin požádal o kladné vyřízení návrhu na zřízení společného hospodářského výboru, s nímž se nedávno obrátil s. Cedenbal v dopisu na s. Štrougala.

Z mongolské strany byla velmi pozitivně oceněna i úspěšně započatá spolupráce mezi ministerstvy zahraničních věcí obou zemí, jež se mj. konkrétně projevila i při nedávném jednání s. náměstka ing. Hrůzy v MoLR. V této souvislosti byl vysloven zájem o využití zkušeností FMZV ČSSR z oblasti plánování a programování zahraniční politiky.

Stanovisko MoLR k některým mezinárodním problémům

S. Rinčin v této části výkladu sdělil, že na základě závěrů XVI. sjezdu MLRS je aktivizována zahraniční politika MoLR. V nejbližších dnech má být schváleno usnesení PB ÚV MLRS o hlavních úkolech MZV MoLR do roku 1975. Kriticky byla zhodnocena zejména činnost MoLR v OSN a v dalších mezinárodních organizacích. Má dojít k aktivizaci působení MoLR zejména v regionálních organizacích v Asii a vůči zemím Asie a Afriky vůbec. Uvažuje se o rozšíření styků s těmito zeměmi a zřízení nových zastupitelských úřadů. Do zemí Asie a Afriky mají být vyslány delegace na vysoké úrovni, budou organizovány zájezdy uměleckých skupin apod. Tímto aktivním postupem chce MoLR efektivněji využívat svého specifického postavení asijské socialistické země, vysvětlovat a propagovat svoji politiku i politiku všech zemí socialistického tábora v afrasijské oblasti.

V další části výkladu ministr Rinčin vyzdvihl principiální postoj SSSR při nedávných sovětsko-amerických rozhovorech.

V pasáži o situaci v Evropě uvítal ratifikaci tzv. východních smluv, podepsání čtyřstranné dohody o Berlíně a další dokumenty a označil je za konkrétní výsledky trpělivé a mírové politiky socialistických zemí.

MoLR s radostí oceňuje aktivní činnost ČSSR při zmírňování napětí na evropském kontinentu a rovněž plně podporuje pozici ČSSR při jednáních s NSR. Mnichovskou dohodu považuje rovněž MoLR za neplatnou od samého počátku a soudí, že NSR musí tuto realitu uznat.

Styky MoLR - ČLR

Obšírnou informaci uvedl s. Rinčin historií nároků ČLR na územní přičlenění Mongolska. Už v r. 1936 Mao Ce-tung v rozhovoru s E. Snowem řekl, že po vítězství lidovlády v Číně se má MoLR automaticky stát součástí Číny. V únoru 1949 Mao Ce-tung požádal s. Mikojana, aby tlumočil Stalinovi přání připojit MoLR k Číně. Stalin v telegramu odpověděl, že tato otázka by vyvolala nelibost mongolského lidu, který si ji musí vyřešit sám. V r. 1954 byl problém čínskou stranou znovu nastolen při pobytu delegace SSSR, vedené N. Chruščovem, v ČLR. V r. 1956 při návštěvě A. Mikojana v ČLR řekl Mao Ce-tung v souvislosti s kritikou Stalinových chyb na XX. sjezdu KSSS, že Stalin chyboval i v "mongolské otázce". Sovětští soudruzi odpověděli, že nehledě na chyby Stalina soudí, že o Mongolsku rozhodl správně. Mao Ce-tung tehdy formuloval jako dva nejbližší úkoly čínské zahraniční politiky osvobození Tchajwanu a připojení MoLR k ČLR.

Takových případů by mongolská strana mohla uvést celou řadu. Protože však rozlišuje mezi politikou čínského lidu a politikou čínského vedení, důsledně uskutečňuje linii na normalizaci mezistátních vztahů s ČLR.

Vychází přitom z toho, že normalizace vztahů musí být provedena na zásadách marxismu-leninismu a proletářského internacionálního, že se nesmí dít na úkor styků MoLR s národy SSSR a dalších socialistických zemí a že bude dodržen princip rovnoprávnosti a nevměšování do vnitřních záležitostí.

Úsilí MoLR naráží na tvrdošíjný postoj ČLR a ve smyslu normalizace nelze dnes konstatovat žádný pokrok.

V důsledku nevraživé politiky ČLR vzniká Mongolské lidové republice řada potíží, projevujících se ve všech odvětvích národního hospodářství. MoLR musí především velkou část prostředků investovat do obranných odvětví. Vyžaduje si to nutnost ochrany téměř 5 tisíc km hranic s ČLR. Musela být znovu obnovena pohraniční vojska, zrušená v 50. letech. SSSR sice poskytuje Mongolsku bezplatně zbraně, avšak velká část obyvatelstva MoLR je zapojena do vojenské služby. Vydržování armády stojí značné prostředky. I přes tato opatření musí být na území MoLR dislokovány sovětské vojenské jednotky, aby bylo možné uhájit jižní hranici socialistického tábora.

Na hranicích s ČLR dochází často k incidentům. Přechody hranic jsou na denním pořádku. Často je těžké rozlišovat, kdo z přeběhlíků je skutečný odpůrce maoismu a kdo provokatér či špión.

Čínskou stranou byla prakticky zablokována železnice Ulánbátar - Peking, při jejíž výstavbě se počítalo s frekvencí 24 souprav během 24 hodin a nyní jezdí pouze 1 souprava za týden.

Nebylo dostavěno několik set objektů, budovaných s pomocí ČLR.

Z ČLR jsou neustále vysílány rozhlasové pořady pro MoLR, v nichž je obratně využíváno demagogie, otevřeného i zastřeného antisovětismu apod. Tato činnost je pro MoLR horší než ekonomická blokáda a je jí proto věnována

mimořádná pozornost.

Značnou aktivitu vyvíjí i ZÚ ČLR v Ulánbátaru. Čínští diplomaté, kteří na rozdíl od nedávné doby vystupují velmi přátelsky, se orientují na získávání údajů špionážního charakteru a využívají k tomu svých pracovníků v čínské nemocnici, čínskou školu, asociaci čínských usedlíků i Mongolů, kteří kdysi vystupovali proti MLRS.

Pokud jde o situaci v ČLR, odvolal se s. Rinčin na výklad, poskytnutý s. náměstkovi Hřezovi a pouze zdůraznil, že v ČLR je dnes už prakticky celé nové pokolení vychováváno v duchu militarismu a antisovětiismu. Žádnou otázku, velkou či malou, související s ČLR, nelze brát lehkovážně - i z malých mohou vzniknout velké komplikace, uzavřel svůj výklad s. Rinčin.

K situaci v Koreji

S. Rinčin vyslovil plný souhlas s naším hodnocením situace v Koreji. Poukázal na silný vliv Číny v KLDK i na to, že ve vedení KLDK a KSP není málo lidí, kteří se přidržují čínské politiky. Přes to je třeba KLDK od ČLR odtahovat a udržovat s ní těsnější styky. I MoLR byla nucena přijmout obdobná opatření vůči aktivitě tamního ZÚ KLDK, jako tomu bylo v ČSSR.

K situaci v Indočíně

Stanovisko MoLR se plně shoduje s naším. Mongolští soudruzi jsou přesvědčeni, že vietnamský konflikt nemůže být vyřešen vojenskou cestou, nýbrž jednáním na základě návrhů vlády VDR a PFV JVR. V r. 1971 poskytla MoLR Vietnamu pomoc ve výši 12 mln tugriků. Veškerá pomoc ze socialistických zemí do VDR je přes území MoLR dopravována bezplatně.

Problematika BSV

Vyjádřena rovněž plná shoda názorů. I MoLR považuje za reálný základ k řešení problému rezoluci RB z 22. 11. 1967.

Situace na Indickém subkontinentu

I v této otázce potvrzena názorová jednotata. MoLR jako třetí stát v pořadí uznala Bangladéš. Proto dnes nemá styky s Pákistánem.

Styky MoLR - Japonsko

Letos v březnu byly po dlouhých jednáních navázány diplomatické styky mezi oběma zeměmi. PB ÚV MLRS má v nejbližší době projednat návrh směrnice pro styky MoLR s Japonskem. Zájem o jejich rozvoj je oboustranný. MoLR vidí hlavní perspektivy v ekonomické oblasti a hodlá jednotlivé kroky konzultovat s ostatními socialistickými zeměmi.

V Japonsku existují silná pročínská seskupení. ČLR vyvíjí intenzivní činnost na podporu pročínských živelů, které chce prosadit po odstoupení Satóa. Podle ČLR by nejlepším kandidátem na funkci ministerského předsedy byl ministr obchodu a průmyslu Tanaka, jehož kampaň je ze strany ČLR dotována.

Nedávno byl velvyslanec MoLR v Moskvě akreditován rovněž pro Tokio do té doby, než bude v Japonsku zřízen aktivní ZÚ. Japonci hodlají otevřít své velvyslanectví v Ulánbátaru v r. 1973.

x x x

Přijetí u s. Cedenbala

S. Cedenbal vyslovil poděkování za realizaci návštěvy s. Chňoupka v MoLR. Vysoce ocenil všestrannou

pomoc, kterou ČSSR Mongolsku poskytuje. Konstatoval, že vzájemné vztahy se rozvíjejí normálně a za zvlášť významnou událost pro jejich prohlubování označil pobyt s. presidenta Svobody v MoLR. Sdělil, že v MoLR je s velkou radostí očekávána návštěva s. Husáka a s. Štrougala, která rovněž bude znamenat velký přínos pro vzájemné vztahy stejně tak jako podpis nové smlouvy, který má být při návštěvě uskutečněn. Požádal rovněž o kladné vyřízení návrhu na ustavení společného hospodářského výboru.

S. Cedenbal se dále zmínil o potížích, které vznikají ze sousedství s ČLR a opakoval některá fakta, o nichž hovořil s. Rinčin.

V závěru přijetí požádal o tlumočení srdečných pozdravů a poděkování za bratrskou pomoc ÚV KSČ, vládě ČSSR a soudruhům Husákovi, Svobodovi, Štrougalovi a dalším činitelům.

S. Chňoupek podal stručný výklad o současné situaci v ČSSR a úkolech čs. zahraniční politiky. Tlumočil pozdravy od vedoucích čs. představitelů. Z pověření s. Husáka požádal nezáväzně o upřesnění možného termínu příjezdu čs. stranické a vládní delegace. S. Cedenbal prohlásil, že by byli rádi, kdyby se návštěva mohla uskutečnit začátkem září /počínaje 31. 8./, případně koncem září tr. S. Chňoupek přislíbil tlumočit tento návrh s. Husákovi a dalším čs. vedoucím představitelům.

x x x

Návštěva ministra zahraničních věcí s. ing. B. Chňoupka v MoLR byla pozitivním přínosem k upevnění bratrských vztahů ČSSR s touto jedinou asijskou socialistickou zemí, která přes značný tlak ČLR pevně stojí na pozicích marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu a jednoznačně hájí zájmy celého socialistického společenství.

Z obou stran byla vysoce kladně hodnocena výměna názorů na otázky bilaterálního i mezinárodního charakteru. Potvrdilo se, že MoLR vzhledem ke svému specifickému

postavení má značné možnosti pro sledování a vyhodnocování politického vývoje v Asii a zejména v ČLR. Bude tudíž účelné více než doposud využívat poznatků a informací MoLR pro vytváření čs. zahraničně-politické linie v této oblasti světa.

Ve vzájemných vztazích bylo oběma stranami konstatováno uspokojení nad jejich dosavadní úrovní a zároveň projeven zájem o všestranné prohloubení a rozšíření styků na všech úsecích spolupráce. Zdůraznění žádosti o kladné vyřízení návrhu na ustavení společného hospodářského výboru zároveň nasvědčuje, že mongolská strana přikládá velký význam oblasti ekonomické spolupráce. Mnohé nevyužití možnosti se nacházejí v oblasti kulturní výměny.

Návštěvu generálního tajemníka ÚV KSČ s. dr. G. Husáka a předsedy vlády ČSSR s. dr. L. Štrougala v MoLR, při níž má dojít k podpisu nové smlouvy o přátelství a spolupráci mezi oběma zeměmi, považuje mongolská strana za mimořádně významný milník v rozvoji vzájemných vztahů.

Vzhledem k tomu, že na podzim se předpokládalo uskutečnění návštěvy delegace Federálního shromáždění ČSSR v MoLR, bude třeba uvést cesty obou delegací na vysoké úrovni do přiměřené časové koordinovanosti.

Realizace pozvání ministra zahraničních věcí MoLR do ČSSR, jež bylo s radostí přijato, nesporně přispěje především k dalšímu prohloubení nedávno zaktivizované spolupráce mezi ministerstvy zahraničních věcí, jejíž užitečnost pro obě strany nebyla v minulosti dostatečně doceněna a na niž mongolská strana klade značný důraz.

Návštěva ministra zahraničních věcí ČSSR v Mongolsku znovu potvrdila účelnost osobních kontaktů mezi politickými představiteli socialistických zemí, přispěla k posílení mezinárodní prestiže MoLR a zdůraznila její pevné místo v socialistickém společenství.